

Inhoud

Hoofdstuk 0	
Inleiding: van een diverse klasgroep een krachtige leeromgeving maken	9
Hoofdstuk 1	
Leren en ontwikkelen van interpersoonlijke vaardigheden	13
1. Leren op basis van ervaringen	13
1.1. De leertheorie van Kolb	13
1.2. Het leerinstrument van Kolb	16
2. De leerlijn naar een automatisme	17
Hoofdstuk 2	
Klasmanagement: beter voorkomen dan genezen	19
1. Klasmanagement als onderdeel van het functieprofiel van de leerkracht	20
2. Algemene situering van een raamkader van klasmanagement: noodzaak, zinvolheid en kansen van een raamkader	24
3. Diversiteit in de klas	26
Hoofdstuk 3	
Communicatie: get the basics right	29
1. Basisprincipes van communicatie	29
1.1. Communicatie als informatieoverdracht	29
1.2. Communicatie als interactie	31
2. Doelgerichte communicatie	32
1.1. De interpunctie	34
1.2. Waarnemen, interpreteren en oordelen	35
1.3. Beïnvloedende factoren	38
3. Non-verbale communicatie	41
4. Assertiviteit (Smith)	42
5. Feedback is the breakfast of champions (Ken Blanchard)	44
5.1. Enkele regels voor het geven en ontvangen van feedback	46
5.2. Enkele belangrijke vaardigheden	47
5.3. Wat is positieve feedback?	49
5.4. Het belang van positieve feedback	51
6. Communicatie in de klasgroep	51

6.1. Sterstructuur	52
6.3. Wielstructuur	53
6.3. Sprekers en zwijgers	54
7. Praten met ouders: als iemand al in de put zit, hoef je niet langer te graven	55

Hoofdstuk 4

Groepsdynamica: gras groeit ook niet door er aan te trekken	59
1. Basisinzichten en fundamenten	59
1.1. Twee wezenlijke dimensies van de groep	60
1.2. Enkele sociaalpsychologische fenomenen	61
1.3. Groepsontwikkeling	64
1.3.1. De gouden weken	65
1.4. De doelen, de normen en de taken van de groep	66
1.5. De samenhang (cohesie) en de structuur van de groep	69
1.5.1. Groepscohesie	69
1.5.2. Status en statushiërarchie	70
1.5.3. Rolverdeling	70
1.5.4. Veranderingsprocessen vragen tijd	70
2. Interactie in groepen (Leary)	71
2.1. De Roos van Leary	71
2.2. Feedback geven en krijgen met de roos	75
2.3. Gedrag roept gedrag op	76
2.4. Model voor Interpersoonlijk Leraarsgedrag (MIL)	77
3. Heterogeniteit als hulpmiddel	77
4. Leiderschap en situationeel groepen begeleiden	79
4.1. Stijlen van leidinggeven	80
4.2. Het model van situationeel leiderschap	84
4.3. Situationeel groepen (bege)leiden	88
5. Pesten als groepsdynamisch fenomeen	97

Hoofdstuk 5

Leerkrachtenteams: you never walk alone	101
1. Het teamdoelmatigheidsmodel	101
1.1. Team en teamwork	103
1.2. Teamontwikkeling (Fry)	104
1.3. Het teamdoelmatigheidsmodel	105
1.4. Een procedure van teambuilding (Fry)	108
1.5. Teamprofiel	112
2. Taakgericht overleg: een klassenraad	112
2.1. De voorbereiding	113
2.2. Verloop van de vergadering	114
2.3. Wijzen van besluitvorming	118

2.4.	Gespreksleiding	120
2.5.	Deelnemers aan taakgericht overleg	122
2.6.	Verslaggeving	124
3.	Werken in en aan projecten	125
3.1.	De filosofie van projectmatig werken	126
3.1.1.	Routinematig, improviserend en projectmatig werken	126
3.1.2.	Kenmerken van projectmatig werken	127
3.1.3.	De drie sleutelbegrippen van projectmatig werken	128
3.1.4.	De drie basisregels van projectmatig werken	130
3.1.5.	Voor- en nadelen van projectmatig werken	131
3.2.	Projectmatig groepswerk	132
3.3.	Een project opstarten	133
3.3.1.	De projectopdracht	134
3.3.2.	De projectleider	136
3.3.3.	De projectgroep	137
3.4.	Projectmatig werken als techniek	138
3.4.1.	Projectfasering	138
3.4.2.	Beslissen	144
3.4.3.	Beheersen	147
3.4.4.	Integreren	155
Hoofdstuk 6		
Een krachtige leeromgeving: investeren in de klasgroep		159
1.	“The joy of learning” aanpakken	159
1.1.	Coachen van leren	160
1.2.	Het leerproces in de kleine groep	165
1.2.1.	De zoekfase	166
1.2.2.	De vormgevingsfase	168
1.2.3.	De realisatiefase	169
1.3.	Flipping the classroom: onderwijsleerproces en groepswerk	170
1.3.1.	Waarom werken leerkrachten met groepsopdrachten?	170
1.3.2.	Toepassingscriteria en werkvormen	171
2.	Basishouding: positieve mindset	175
2.1.	Leren vanuit sterktes	175
2.2.	Positieve psychologie en flow	175
2.3.	Talent	177
2.4.	De juiste mindset	178
3.	Positieve betrokkenheid en verbondenheid als draagvlak van goed samenwerken in de klas	179
3.1.	Correcte en respectvolle interactie en zijn positieve effecten	179
3.2.	Verwachtingen, leerresultaten en zelfbeeld van leerlingen	180
3.3.	Verdere aanvulling uit de dagelijkse klaspraktijk	183

4.	Een coherente regelhantering	185
5.	Goede lessen	193
6.	Pedagogische tact	196
7.	Het vermijden van valkuilen	197
8.	Concreet interveniëren: technieken en strategieën van A tot Z	198
9.	En nu de praktijk ...	216
9.1.	Makkelijker gezegd dan gedaan	216
9.2.	Vaardigheden van effectieve leerkrachten. Wat doen ze dan?	217
9.3.	Elf tips voor beginners (Klasse, 48)	218
9.4.	Tips en aanwijzingen voor leraars die willen werken aan een beter klasmanagement	218
9.5.	Praktische handleiding voor leraars in de klas	220
Bijlagen		
12 leerinstrumenten		225
1.	Het leerinstrument van Kolb	226
2.	Een POP als LEERINSTRUMENT	229
3.	Het leerinstrument Assertiviteit	230
4.	Feedback – Johari window	235
5.	De interactieroos van Leary	236
6.	Verkorte (VIL)	240
7.	LEAD (Leadership Effectiveness an Adaptability Description)	242
8.	Leerinstrument Maslow	247
9.	Pesten	250
10.	Teamrollen van Belbin: autoperceptielijst	251
11.	Teamprofiel (Fry)	257
12.	Leerinstrument samenwerken in een team	258
Bibliografie		265